

NAŠA MISL

Leto I.

OMLADINSKI KULTURNO - POLITIČNI LIST

Štev. 13.

Izhaja štirinajstdnevno

V Ljubljani, dne 1. junija 1936

Celoletna naročnina znaša 18 Din

Ljubljana, 1. junija 1936

Slušatelji Aleksandrove univerze so si ponovno osnovali reprezentančno organizacijo, kot svojo vrhovno stanovsko predstavnicu. V prihodnjih dneh bo vsak zaveden član naše najvišje kulturne ustanove pozvan, da po svoji vesti poveri zaupanje delavcem, ki jih ima za dorasle težkim socialnim in strokovnim problemom naših visokošolcev.

Mladost ljubljanskega vseučilišča in njegova kratka tradicija je kriva, da večina še ne zna dovolj ceniti pomembnosti institucije, ki je že v tretji izdaji poklicana v življenje. Zgodovina naših akademskih reprezentančnih organizacij nam dokazuje, da so one močno bolele zaradi brezbrzičnosti visokega odstotka visokošolske mladine, še bolj pa zaradi neprestanih zlorab, ki so instrument stanovske solidarnosti vedno pretvorile v instrument političnih razračunavanj. Posebno je značilno za življenje naše univerze dejstvo, da so v njem redno našle odmev splošne politične razmere v državi. Ono, kar bi moralo ostati omejeno na kulturna akademska društva je imelo odločilen vpliv tudi na reševanje strogo stanovskih vprašanj. Žal niso bili postavljeni na dnevni red mnogi pereči visokošolski problemi z izključnim namenom, da se rešijo, ker mnogo slučajev nam potrjuje, da se je z njimi združeval prvenstveno politično demonstrativni cilj. Razpravljanje o teh problemih, utemeljevanja in taktika postopanja so spremenila stanovsko ali splošno kulturno zadevo v hvaležno politično kost. Razumljivo je, da so bile iz teh razlogov opetovano obsojene na neuspeh mnoge akcije, čeprav so v načelu uživale simpatije vseh slušateljev brez ozira na njih nazorsko priпадnost.

Iskrena in zrela akademska mladina je danes dolžna, da očisti to zastrupljeno ozračje, ki je ustvarjalo absurdne in neznajne politične kompromise samo zato, da se zruši tretji protivnik. Ako ne bo ona ovustila te politične prenapetosti in pokazala dovolj spoštovanja pred institucijo, ki mora čuvati ugled slušateljev in se boriti za skupne potrebe, že danes s skepto gledamo na uspešnost njenega delovanja. Predstavniki vseh slušateljev bodo mogli dosegati uspehe le, če bodo opremljeni z avtoriteto njihove soglasnosti. To pa bodo mogli imeti le, če bo reprezentančna organizacija torišče, kjer se ne meče na tehnično politični nego prestiž stanovske zavesti in delavnosti.

Nekateri pojavi zadnjih dni nam dokazujejo, da ne gledajo vsi akademiki s temi očmi na značaj predstavnice akademskih teženj in način njenega delovanja, misleč, da sta vsestranska nepomirljivost in politična ozkornost umešnejša. Omamljenost zaradi navidezni trenutnih uspehov in neresno povdaranje njihove dalekosežne pomembnosti ne ustvarja psihoze potrebne za ozdravljenje in normalizacijo stanovskega življenja visokošolcev, pač pa mora to izzvati nezaželjeno reakcijo. Jugoslovenska nacionalna akademska mladina, ki je vložila mnogo naporov v to,

STAV I PROGRAM »NAŠE MISLI«. — STRAH KLERIKALACA I KOMUNISTA OD JUGOSLOVENSKOG NACIONALIZMA. — PRIMER »SLOVENCA«. — KOMUNISTIČKA »NOVA« OMLADINA = PATOLOŠKI NIHILIZAM. — KOMUNISTIČKI IMAGINARN SVET. — KOMUNIZAM I SPIRITIZAM. — DA LI JE KOMUNIZAM IZLEČIV?

Mi ne verujemo da će samo jugoslovenski nacionalizam učvrstiti i ojačati našu zemlju: nego mi to znamo. Otuda, mi smo hladnokrvni i objektivni. »Naša misel« nema razloga da se uzrujava, nema razloga da preinačuje činjenice, nema razloga da zataškava svoje eventualne poraze, nema razloga da mrzi svoje protivnike, nema razloga da donosi senzacionalne članke. Mi smo pre-više svesni odgovornosti a da bismo svoje čitaoce mogli kljukati programima. Čovek koji zna da ga čeka odgovornost, ne baca oko sebe programima. To može da čini samo onaj koji zna da nikada neće doći u položaj da odgovara za svoja obećanja; ili, onaj koji, došav na vlast, odjednom oboli od moral-insanity. Kanda su baš savremenici svedoci potonjeg slučaja.

Što se nas tiče, mi svoj program zasnivamo na radu: kada naš rad, u okviru temeljnih smernica, bude završen, biće završen i izrađen i naš program.

Mi smo staloženi jer danas već svak nezainteresovan posmatrač vidi da celokupan razvoj prilika gravituje ka jakom i racionalnom nacionalizmu kao osnovi moćne i konsolidovane Jugoslavije. Najači dokaz za to nalazimo u postupanju klerikalaca i komunista. Nikada nije bilo većeg povika na nacionalizam nego danas. Skoro svakog dana čitamo kako su sve nacionalne stranke propale, kako ceo narod jednodušno odbija »fašizaciju« — ali, nije to nikakvo likovanje, ne oseća se tu nikakva radost koja bi se morala opažati da je protivnik pobeđen. Nego se jasno opaža samo golem strah da se »pokojnik« ne probudi te rastera celo to jato dosadnih muha. Zašto nijedan nacionalan list, ni sada ni ikada pre, nije govorio u takvom vulgarnom tonu o klerikalcima ili

da dobijo po dolgem presledku slušatelji Aleksandrove univerze svoj legaten in polnopraven najširši forum, katerega želje bodo gotovo uvaževali vsi javni in privatni činitelji, beleži ta dejstva z največjim obžalovanjem. Obenem pa izražamo upanje, da bo dozorelost in discipliniranost vseh ostalih akademikov znala izpodnesti tla vsemu, kar bi moglo ogroziti uspešno delo strokovnega predstavnštva.

Nalozje, pred katere bo postavljena prva uprava nove reprezentančne organizacije ne bodo lahke. V mnogem bo oživljala staro, druge šele orala ledino. Besedi in paragrafom bo morala dati življenje. Samo z neumornim konkretnim delom si bo pridobivala zaupanje in avtoriteto. Naša iskrena želja je, da bi zadostila vsem socialnim, zdravstvenim in studijskim potrebam in nalogam, ki bremenijo večino slušateljev.

V »Naši misli« bo imela iskrenega prijatelja in podpornika v vseh prizadevanjih, ki bodo imela značaj splošnih visokošolskih koristi.

ONI I MI

komunistima? Odgovor je vrlo prost: onaj koji se oseća jak, govori i o svojim protivnicima u akademskom tonu; pamflete piše čovek koji je svesan svoje slabosti i nemoći. U vezi s tim, sećamo se karakterističnog primera.

Imali smo prilike da već nekoliko puta ukažemo na nivo pisanja u ljubljanskom »Slovenecu«, na izraze kojima napada jugoslovenske rodoljube, na izraze koji ne dolikuju ni čuvenim pariškim ili praškim bulvarskim listovima a kamoli dnevniku koji tvrdi da zastupa mišljenje većine Slovenaca. U Sloveniji se smatra da se kod nas, u »južnim krajevima«, govori samo »ćirilicom«: ali, voleli bismo da nam ko pokaže kakav malo bolji list koji takvim tonom i takvim načinom govori o svojim političkim protivnicima. Postoji na tom Balkanu izvesno osećanje ličnog dostojanstva koje čoveku, doduše, dozvoljuje da bude oštar, pa i zajedljiv, ali nikada ne ordinaran. Uostalom, ako je i nedavno neka naša beleška nosila naslov »Srčna kultura«, sa svim nam je jasno da ni mi ni iko drugi neće klerikalcima uliti i najmanje duhovne kulture. Znamo i sami da je tu svaki pokušaj izgubljen pa o tom pitanju pišemo samo u dobronamernom cilju kako bismo svoje prijatelje odgovorili od zaludna posla.

Kao što je poznato, komunisti žele za sebe da monopolisu sve ono što je »novo«. Po njihovim časopisima se taj izraz stalno provlači, jednako se govori o »novoj« kulturi, »novom« čoveku, »novom« društvu, »novom« studentu — a najviše, dakako o »novoj« omladini. Zaista lepa omladina!

Svaka stvar nosi neku karakteristiku pa smo potražili i karakteristiku te »nove omladine«. Karakteristika je to da napada sve što postoji.

Ne postoji nikakav izraz ljudskog delovanja, nikakva misao, nikakav rad, ne postoji ništa što tu bajnu »novu omladinu« ne bi izazivalo na patološki bes kao, otprilike, bika crvena marama. Tuberkuloza, planinarstvo, pitanja srednjih tehničkih škola, sport, olimpiada, istorija, Hajnrih Hajne (!), čokolada, film — sve to ima da posluži kao luk za odapinjanje strelica mržnje. Nikakve granice, nikakav okvir, nikakav trag razuma, nikakvo rasuđivanje — sam bes, mržnja, prljanje, pljuvanje, urlkanje, mahitost, divljačko rušenje, žuč, otrov, oganj i sumpor, patologija, patologija. Za te jadnike (ne govorimo ironično, mi ih iskreno žalimo) ne postoji stvarnost. Oni žive u nekom imaginarnom svetu u kojem iza svakog drveta čuči po jedan fašista, u kojem svaki auto ima oblik tenka, gde se magla sastoji iz iverita gde su sve šume samo maska za sakrivene topove i mitraljeze, gde dve milijardi ljudi dnevno umire od gladi dok desetisuća »krvopija« sva-kog dana jedu pašete i krempite. Kao

i kod spiritista, i kod ovih ljudi se menja horizont duhovnog doživljavanja. Otuda, njih ne mogu razuveriti argumenti koji na najočigledniji način dokazuju apsurdnost njihovog suludog sveta: oni, naime, te argumente pretumače, tako da govore u njihov prilog. Otprilike tako kao što je neki veliki okultista protumačio da su mrlje od boje na odelu mediuma — koje su očevidno poticale od obojadisanog predmeta koji je »telekinetičnim« putem trebalo preneti sa jednog mesta na drugo — da su te mrlje nastale otuda što je boja, pri povraćaju »teleplastičnog organa« u telo mediuma, naravno morala negde da zapne.

Dakako, možemo se smeјati. Ali, bolje da se zamislimo. Jer, kaogod što je za narod opasna tuberkuloza ili kakva epidemija, toliko je štetna po njegov pravilan razvoj i omladina koja je apriorno destruktivna. Da se razumemo: narodno telo će taj otrovni sok asimilovati bez prevelikog potresa: ali, kao što se i kod epidemije ne trudimo da samo sprečimo njeno širenje nego i pokušavamo da pomognemo onima koji su njome već neposredno pogođeni, tako ne bismo smeli dopustiti ni da ceo jedan deo omladine duhovno propada verujući u maniačke teorije. Kao kod svih patološko obolelih, i ovde ima individua koji su neizlečivi pa ih treba odvojiti u samice, ali ogromna većina je, hvalabogu, izlečiva. Ovima treba samo otvoriti oči i to na jednostavan način da im se dozvoli slobodno propovedanje njihovih smešnih i detinjastih teorija. To bi značilo da bi iz svojih brloga morali izaći na sunčevo svetlo, na svetlost svakidašnjice — a dobro je poznato kako neka stvar drukčije izgleda pod nemilosrdnim zracima sunca nego u podzemnim jazbinama. Doduše, mlad čovek je romantičan, on voli da se igra tajanstvenog i sumornog mučenika, ali danas nije vreme za to. Danas treba zasukati rukave i izgraditi ono što imamo. Nema vremena za dečake igre i za eksperimente.

Tako mi mislimo o svetu u kojem živimo. Nas ne održava nikakva mistična vera nego nas održava znanje. Mi znamo da ćemo mi svoju zemlju povesti dobroj i srećnoj budućnosti, i zato nas histerični napadi ne mogu uzbuditi.

»DRUGOVI«

»Obraćam vam se sa »drugovi« jer smatram da ste skoro svi ovde marksisti, pa na kraju mogu da vam isporučim poslednju, samrtnu, poruku našeg neumrlog vođe, starog druga Engelsa« — to je rekao g. dr. Ljubomir Živković pred punom velikom dvoranom nove zgrade Beogradskog univerziteta, na »Živoj reviji« studentskog Udruženja za borbu protiv tuberkuloze, dne 15 maja o. g. (Udruženje je komunističko. Op. ur.).

Krasna, vaistinu krasna. Bezazlenost, naime. »Čika doktor se obraća svojoj dečici« — divan naslov za ljupku sliku od Ludviga Rihtera. Dečica su dobra, dobiće čokolade ako mlogo tapšu čika doktoru.

Možemo mi imati raznolika mišljenja o beogradskom »Ornasu« (mi smo svoje več iznesli u brojevima 3 i 4 »Naše misli« — članak »Prva sednica Sjnau«. Op. ur.) ali nam se čini da je to, za beogradske prilike, sasvim korisna organizacija. »Ko je jači, taj kvači«, nema tu šta. Bilo bi smešno na provokacije odgovarati u rukavicama.

Nedavno je pao mrtav jedan student, kao što je poznato. Smesta se podigla histerična vika protiv »fašista« i »terorista«. A ko je teroristao Beogradski univerzitet kroz nekoliko godina? »Drugovi«. Javnost već jednom mora da progleda te čuvaru demokratije, treba da sazna i upamti da su to najobičniji vandali koji režu kožu na foteljama i razbijaju mikroskope. Naročito u Sloveniji, koja se o prilikama na Beogradskom univerzitetu obaveštava samo iz »Politike« i sličnih »objektivnih« listova, postoji neka bolećiva naklonost prema studentima »koje gone samo zato što se bore za svoja prava«. Braća Slovenci treba da znaju da je za Beogradski univerzitet apsolutno potrebna »univerzitetska straža«. Do danas nije bilo rektora koji bi više od g. Čorovića radio na tome da se na Univerzitetu zavede red. Pa zar Vama ništa ne kazuje činjenica da je baš on, savršeno predustretiljiv i demokrat, predložio zavedenje straže? Bilo bi korisno da ne nasledite lažima svojih ljubljanskih »akademika« koji uopšte ne poznaju prilike na Beogradskom univerzitetu a žele o tome da rasuđuju.

Komunisti tu izazivaju toliko da to prelazi granice i najžešće političke borbe. Niko ne može imati ništa protiv toga da se na akademskom tlu, u akademskoj diskusiji, raspravlja ma i o još glupljoj »nauci« nego što je »dialektički materializam« (ukoliko se tako nešto može pronaći — u šta jako sumnjamo). Ali, jeste li kadgod pristupili kakvom »javnom studentskom zboru« u Beogradu? Bolnica za duševne bolesti je cveće prema ovome. Krstite se prvo desnom pa levom rukom, stipate se u uho da se uverite ne sanjate li — a ne, vi ste na »zboru naprednih studenata«. Ajd, što urliču; zborovi u našoj zemlji se već ne mogu zamisliti bez urlikanja: ali, šta hoće ove ljudi? Demokratiju? Da, ali takvu gde bi apsolutistički vladao »radnički stalež« (kao što je poznato, 99% svih studenata Beogradskog univerziteta su sinovi radnika). Slobodu? Da, ali takvu gde bi samo »drugovi« bili slobodni. Mir? Da, ali takav kakav bi proizašao iz »svetske revolucije proletariata«.

Šteta dalje i gubiti reči. Samo još jednom da naglasimo kako niko da se ne začudi ako nam katkad sve te provokacije dosade pa »drugove« malo udarimo po glavi. »Čup ide na vodu dok se ne razbije«.

Zemunac

ČIŠĆENJE JEZIKA

Nedeljski »Slovenec« z dne 10. maja sicer pozdravlja osnivanje »Kluba za čišćenje jezika«, vendar nima mnogo zaupanja v njegovo uspešno delovanje. Zato je kar sam zavilal rokave in pridno puli »plevel«. Odstraniti je treba pod vsako ceno vsak izraz, ki je enak srbohrvatskemu izrazu za isti pojem. To zahteva pač naša nacionalna individualnost! Kjer imamo dva izraza za isti pojem, pa se eden krije s srbohrvatskim, stran z njim, ker le oni drugi je naš in pristen. Če pa imamo samo enega, ki ga pozna tudi srbohrvaščina, skujmo si novega. Kako je mogoče, da smo doslej govorili in pisali »širokogrudni«, ko je vendar le »širokosrčni« naše, kakor »ozkosrčni«.

Da, to je ozkosrčni, a dosledna kulturna ideologija prenapetih »služabnikov« samoslovenstva, ki čutijo nujno potrebo poglobiti jezikovne razlike v jugoslovenskem narodu, ker jezik »je zrcalo narodnosti, v katerem se jasno izražata temperament in genij«. Naš temperament in genij morata torej slediti novemu izrazoslovju, da ne prideta navzkriž. Osnujte še »Klub za preorientacijo duha in značaj«!

NEMCI PRI NAS IN SLOVENC V AVSTRIJI

STATISTIČNI PODATKI O NEMSKI MANJŠINI — NEMSKO ŠOLSTVO — KULTURBUND — SLOVENC V AVSTRIJI — URAĐNA IN PRIVATNA LJUDSKA ŠTETJA — NASHNA GERMANIZACIJA — UTRAKVISTIČNE ŠOLE — SCHULVEREIN, SÜDMARKE — UTRAKVISTIČNE ŠOLE PRI NAS?

O tem za nas tako bolečem problemu se je že mnogo pisarilo in razpravljalo. Do zaključkov, ki so bili cilj vsega pisanja in katerih si je iskreno želel in si jih še vedno želi vsak zaveden Slovenec in Jugosloven, pa radi skrajnega nerazumevanja odločilnih faktorjev v Ljubljani in Beogradu za prave potrebe naroda in države ni prišlo. Skrajni čas je, da se zbudimo iz vsakdanjih strankarskih razprtij in se zavemo nevarnosti, ki preti naši nacionalni skupnosti.

Naši Nemci vedno tožijo kakšne krivice se jim gode v Jugoslaviji. Da so te pritožbe popolnoma neutemeljene, je jasno razvidno iz primerjave položaja, ki ga uživa nemška manjšina pri nas in naša v Avstriji.

V Jugoslaviji živi okoli 500.000 Nemcev, ki pa niso skoro nikjer kompaktno naseljeni ter so raztreseni po vsej državi. Največ jih je v Vojvodini in Sloveniji, kjer se tudi v vseh pogledih dobro razvijajo, zlasti radi skozi in skozi lojalne politike naše vlade napram manjšinam. V koliko je taka politika koristna za državo, o tem naj sodi vsak sam. Po rojstvu Jugoslavije Nemci razen v Sloveniji niso imeli skoro nikjer ljudskih šol. V Jugoslaviji je šele bujno vzcvetelo nemško šolstvo. Po podatkih iz leta 1929 imajo Nemci pri nas 154 ljudskih šol s 570 oddelki. V te šole je zahajalo v šolskem letu 1929/30 33.304 otrok, ki jih je poučevalo 572 učiteljev. Poleg tega posedujejo še 38 otroških vrtcev s 49 oddelki, ki jih obiskuje 3658 otrok in jih vzgaja 48 učiteljev. V tem letu so imeli tudi 6 meščanskih šol s 24 oddelki in 721 učenci. Razen tega obstoja gimnazija v Novem Vrbsu s razredi in 184 dijakov. Ves pouk se vrši v nemščini, državni jezik se prične poučevati šele od 3. razreda dalje. Širokogrudnost jugoslovenske vlade jim je celo omogočila ustanovitev posebnega učiteljskega, na katerem učijo profesorji iz Nemčije in ne jugoslovenski državljani.

Tudi v verskem oziru se jim ne godi nikaka krivica, nasprotno uživajo popolno enakopravnost z verniki večinskega naroda. Tako dobiva evangelijska cerkev, ki ji prapada večina prinas živčnih Nemcev, od države letno dotacijo 657.160 Din. Čisto nemški cerkve je na podlagi podatkov iz leta 1924 v Jugoslaviji 134, madžarsko-nemških 36, skupaj torej 170. Nemci imajo 415 različnih kulturnih, prosvetnih in humanih društev. Nemški Kulturbund, ki vrši zlasti v Sloveniji delo, ki bi ga morale oblasti v državnem interesu najenergičneje preprečiti, ima v vsej državi podružnice, ki jih je samo v Vojvodini 115 z več desetstični članov. V Sloveniji se vršijo pod krinko Kulturbunda razne »kulturne« prireditve, kojih edini namen je raznarodovanje slovenske mladine. To mu tembolj uspeva, ker so Nemci pri nas gospodarsko najboljše stoječi ljudje, ki so ohranili v tem pogledu vse pozicije iz časov blagopojne Avstrije in uživajo dominanten položaj vsled podpore iz tu- in inozemstva nad našo finančno in socialno najšibkejšo in do kraja izmозgano »vindišarsko« rajo.

Ob prevratu niso imeli Nemci v Vojvodini nobenega političnega časopisa, toda že v letu 1929 jih štejejo 26, večina političnih in gospodarskih.

Da pa je nehvaležnost plačilo sveta, nam dokazujejo Nemci v Jugoslaviji, ki polnijo avstrijske in nemške liste s članki, ki mečejo čudno luč na našo državo. V tem pogledu se zlasti odlikujejo graška »Tagespost«, dunajska »Reichspost« etc. Ni dolgo tega, kar smo zasledili v »Berliner Tagblatt« sila prijazen članek, na katerega je dal za sluzen odgovor dr. Novačan v »Jutru«.

Pretirana privilegirana nemške manjšine od strani naše vlade se kaže tudi v tem, da prosvetno otvarja šole celo tam, kjer jih niti za časa Avstro-Ogrske ni bilo, tako n. pr. v Savski banovini ali pa tam, kjer bi po zakonu ne

smele biti, ker je manj učencev, kot jih zakon predpisuje.

V šolske mletu 1931/32 so imeli Nemci v Jugoslaviji 39 otroških vrtcev z 2894 otroki, 620 ljudskih šol oziroma razredov z 29.904 otroki, 188 ljudskih višjih šol oziroma razredov z 7045 otroki; skupno 847 otroških vrtcev in ljudskih šol z 39.843 otroki.

Precej drugačno je stanje, ki vlada za Slovence v Avstriji. Po letu 1920., torej po nerečnem plebiscitu, se je germanizatorična propaganda podesetorila. Skoro vsa aktivna slovenska inteligenca je morala zapustiti svojo rodno grudo, bodisi, da je bila direktno izgnana, ali pa, da se jo je preko meje spravljalo z raznimi grožnjami. Slovence so izrinili iz vseh uradov, tako, da danes Korošci nimajo v katerikoli službi, ki bi kaj pomenila, nobenega sorojaka-Slovencea.

Na podlagi ljudskega štetja iz l. 1880. je bila na Koroškem 102.252 Slovencev, štetje v letu 1910. je izkazalo 66.600 Slovencev. Po plebiscitu je bilo ljudsko štetje leta 1923. in je izkazalo 37.224 Slovencev. Znano pa je, da pri avstrijskih ljudskih štetjih poslujejo uradniki strogo korektno! Torej so Slovenci od leta 1880. pa do leta 1923. nazadovali od 29,7 % na 10 %, čeprav so imeli največje število porodov! Seveda je treba znati napravljati statistike in iz njih izvirajoče procenete! Tako izgleda uradni izkaz; Slovinci pa so po ljudskem štetju iz l. 1923. sami izvedli štetje v 57 občinah in je to štetje dognalo, da prebiva tam 71.452 Slovencev in 9.162 Nemcev, od katerih je čez polovico germaniziranih Slovencev. Če prištejemo semkaj še Slovence, ki prebivajo izven teh 57 občin, dobimo število, ki se suče okoli 100.000 Slovencev. To je razvidno tudi iz karte, ki sta jo izdelala Nemca dr. Martin Wutte in župnik Karl Streit 192. leta.

Da bo germanizacija čim hitrejša in da se zlijejo Slovenci čim prej v avstrijsko »narodno telo«, so si izmislili Avstrijski posebni institut tkzv. utrakvističnih šol. Koroški Slovenci so imeli 78 utrakvističnih šol z 11.500 slovenskimi otroki in 1516 nemškimi. Na vseh teh šolah sta poučevala le 2 učitelja slovenske narodnosti, vsi osali pa so Nemci in odločni nasprotniki slovenske vzgoje. Ta utrakvistične šole pa se vsako leto pretvarjajo v nemške šole vsled velike propagande nemškega učiteljstva in podpore s strani Südmарke in Schulvereina. Tako sta se od l. 1930. do 1931. pretvorili 2 utrakvistični šoli v nemški, a v letu 1932 je deželna vlada pretvorila utrakvistične šole v Rožek, v Kotmari vasi in Brnci v čisto nemške. Kulturni škandal pa je, postopanje učiteljstva s slovenskimi otroki. Znani so nešteti primeri, ko je bil otrok kaznovan, ker je v šoli z drugimi otroki govoril slovensko! Metode, ki se dajo primerjati le z onimi v fašistični Italiji.

Koroški Slovenci so imeli lepo število telovadnih, pevskih, delavskih in 28 izobraževalnih društev. Za germanizacijo slovenskih otrok v Avstriji in Jugoslaviji skrbita predvsem Schulverein — Südmарka. Samo v letu 1930. je izdala Südmарka za germanizacijo Slovencev 2.168.834 Din v prosvetne namene. Iz naših dnevnih časopisov pa je razvidno delovanje teh društev v naši obmejni coni za Mariborom, kjer vršijo pod videzom raznih božičnic, dobrotelnic in kulturnih prireditev le dobro, po načrtu organizirano propagando za »Drang nach Adria«.

Mi dobro vemo, da se iz Nemcev ne da napravljati Slovencev in tega tudi nečemo. Naša dolžnost pa je, da privdemo vse one, ki so bodisi vsled pritiska ali radi obljub izdali svoj materni jezik, nazaj v naročje majke Slave. Nemci nas vedno proglašajo za »Kulturboden«. Kaj, ko bi mi to akceptirali in kot veliki občudovalci in posnemalci tudi pri nas uvedli za nemško narodno manjšino utrakvistične šole?

ceau.

PRVIČ NA POLITIČNEM ZBOROVANJU

Sledeči članek prinašamo brez vsakega popravka. — Ali se ne spominjate lastnih razočaranj svoje prve mladosti ko ga berete? — Op. ur.

V nedeljo, 17. t. m. sem bila na shodu JRZ v Velikih Laščah. Šla sem tja brez kateregakoli namena — zgolj iz radovednosti, saj sem bila šele prvokrat na političnem shodu. Prisostvovala sem kot nepristranska opazovalka, zato hočem povedati samo svoje misli in vtise o prvem stiku s politikom.

Zelo me je osupnilo poročilo v »Slovenec« o tem shodu. Čeprav se zanimam zadnje čase za politiko in jo čitam, vendar nisem vedela do sedaj, da so možna tudi taka pretiravanja in take očitne laži.

Neumestno se mi zdi, da poročevalec toliko pretirava in lepša. Na lastne oči sem n. pr. videla, da so visele zastave samo iz poslopja, pred katerim je bilo zborovanje, dočim so bile za poročevalca vse Velike Lašče v zastavah.

Čitala sem v poročilu, da so shod skušali motiti najeti pijani ljudje. Videla pa sem, da dotični niso bili ne pijani, še manj pa najeti. Ugovarjali so iz lastnega prepričanja. Grdo se mi tudi zdi, da se »Slovenec« izraža tako sofisticirano in zlobno. Pravi namreč med drugim, da je senator Pucelj trikrat pljunil na grob političnega mučenika Pečka. Mislim si je pač: kdor ne razume, da je rečeno le simbolno, pa naj vzame dobesedno. Poročevalec je videl v skupini ljudi kar 3000 zborovalcev, samih fantov in mož, dočim je bila med navzočimi skoro polovica žensk, ki so prišle bodisi iz radovednosti, bodisi iz pokorščine do duhovnikov — morda pa tudi iz resničnega zanimanja za politiko. In zakaj je poročevalec sram, da bi priznal navzočnost žensk?!

Politiki bi se morali zavedati svoje moralne odgovornosti in bi morali svoja javna nastopanja opirati na etična načela. Popolnoma razumljivo je, da niso vsi ljudje istih misli in nazorov in da se radi tega družijo v politične stranke. Žalostno pa je, da politiki ne vidijo v svojem nasprotniku le človeka drugega nazora, kateremu ni mogoče vlti svojih misli, temveč ga smatrajo tudi za manjvrednega človeka, ki ga blatijo in črnijo na vse načine, samo da ga v očeh ljudstva ponižajo. Pri tem se poslužujejo pretiravanja in laži z edinim namenom, da povzdignejo sebe in si pridobijo čimveč somišljenikov. Politika postane tako često le bojno sredstvo v zasebnem obračunavanju.

Končno sem se vprašala: v kakšni zvezi so izlivi strankarskega fanatizma poedinih političnih voditeljev s prečimi življenjskimi potrebami tega siromašnega kmetijskega ljudstva. Pametna se mi zdi ugotovitev priletnega veliko-laskega očanca, ki je kmalu nejevoljen odšel z zborovanja, češ: v nobeno stranko ne bom več vstopil. Kdo bo poslušal večna prerokanja, večne obljube, katerih nikdar ne izpolnijo. Vsak stan naj bi imel svoje lastne zastopnike: kmetje kmeta, delavci delavca, uradniki uradnika.

Morda bi bilo res najbolje, da bi zastopali narod le stanovski predstavniki; ne pa zastopniki svetovnih nazorov.

Srednješolka.

DEMOKRACIJA — DIKTATURA PROLETARIJATA

Že Masaryk je postavil trditev, da je demokracija diskusija. Kako točna je ta trditev, nam dokazujejo vsakodnevni dogodki, ko se sto in stokrat o demokraciji diskutira. O demokraciji govori inteligent, o njej razpravlja kmet in zahteva jo delavec. Demokracija je alfa in omega vsakega »političnega« razpravljanja, ki je tako priljubljen predmet za ubijanje dolgega časa. Vsak se navdušuje zanj, vsak jo zahteva in — vsak si pod njo kaj drugega predstavlja. Zato je o demokraciji tako težko govoriti. Zato se nikoli ne moreta o njej zediniti kmet in delavec, inteligent in kmet itd., čeprav sta si edina o tem, da je potrebna.

Nevarno je zato tudi delo onih, ki se pred mešanim forumom zanjo navdušujejo in hočejo nehomogeni masi vstopiti v glavo, da je krvavo potrebna; zgodi se namreč kaj lahko, da ga demokracije željna masa izžvižga in pretepe.

Demokracijo je treba vzeti relativno, je dejal nekdo. Res presneto relativno in precej je treba paziti, da se gotova vrsta demokracije lepo sliši in je celo prijetno, živeti v njeni senci, toda demokracija je zelo muhasta. Tudi v senci ti postane lahko zelo vroče.

Gotova skupina ljubljanskih akademikov je za demokracijo silno navdušena. Ja, demokracija, to ti je biser, to je sladkost, to je največji ideal. Res lepe besede, krasne besede. Pa nekaj bi radi vedeli. Kako dolgo bi se ti ljudje še navduševali zanjo in se je veselili, če bi bila v najširšem smislu dovoljena. Ali bi res bili tako demokratični, da bi se z njo zadovoljili? Zelo se upamo podvomiti, ker so že do sedaj mnogokrat dokazali, kako jo razumejo in kako bi jo sprovajali, če bi jim bila dana možnost. Vedeti moramo namreč, da so omenjeni ljudje jako veliki častilci SSSR, kjer je, kot imamo priliko videti in slišati vask dan, demokracija sprovedena v najširšem smislu (enako tudi v Španiji). Da se ne pozabi, moramo še enkrat ponoviti — vsak si pod demokracijo kaj drugega predstavlja. Omenjeni (n se brez nadaljnega tudi lahko izpusti) ljudje torej težijo za demokracijo one oblike, kakršna je v navadi v SSSR in v Španiji. In težijo seveda tudi za tem, da bi se nekaj podobnega uvedlo pri nas.

Kdor je o demokraciji kaj razmišljal, se ni dolgo pomisljal, kako naj se o njej izrazi, najmanj pa o demokraciji, katero si žele naši vrli častilci že navedenih dveh držav, v katerih imamo priliko videti najlepše sadove pojmovanja demokracije - teroriziranje stradalajoče mase.

To so uspehi do najvišje mere sprovedene demokracije-diktature proletariata, za katero se nekateri naši kolegi tako vneto bore. Ta demokracija, katero imajo vedno na ustnicah, je res biser, sladkost.

Z NAŠIH UNIVERZ

VOLITVE V REPREZENTANČNO ORGANIZACIJO ALEKSANDROVE UNIVERZE ODGOVORNE

Po prvotnih obvestilih, bi se morale v četrtek 28. maja vršiti volitve v novo reprezentančno organizacijo visokošolcev. Ker je rektorat na intervencijo profesorjev teološke fakultete preklical od univerzitetnega senata že potrjena pravila, bodo volitve v reprezentanco šele prihodnji četrtek, ker bodo dotlej urejene vse formalnosti.

Težav, ki se kopičijo okoli snovanja te prepotrebne ustanove že skoraj ne moremo več razumeti.

SLOVENSKI AKADEMIKI V BEOGRADU

Slovenski akademiki so se v okviru »Društva Slovencev v Beogradu« združili v lasten odsek. Namen odseka je kulturno in socialno delo, v njem so vključeni skoro vsi slovenski akademiki. Kljub kratkemu obstoju je delo živahno, vršijo se redno predavanja na članskih sestankih. Stike z ostalimi Slo-

venci v Beogradu je odsek navezal na družabnem brucovskem večeru, v javnost pa je stopil z uspešno akademijo. Ker živijo naši akademiki v težkih prilikah, je odsek večino svojih dohodkov porabil za podporo revnim članom; v ta namen je bila razdeljena vsota preko 6000 Din. Odsek je podprl 22 prosilcev pri nabavi knjig, 6 je oskrbel hrano v menzi, 2 pa pri slovenskih rodbinah. Da se bo to delo tudi nadaljevalo, snuje odsek poseben »Akademski podporni fond«.

Kljub temu, da je odsek nepolitičen in tako uspešno deluje, ga je vendar list »Slovenec« napadel, kar je zbudilo tu v Beogradu ogorčenje. Je pač tako, da nekateri v svoji zagrizenosti hočejo škodovati vsemu, naj bo še tako dobro in koristno, če ni vpreženo v njihov politični voz.

»JADRAN« MED SREDNJEŠOLCI

V dneh 17., 22. in 24. maja je priredil JNAD »Jadran« več predavanj in debatnih sestankov na različnih gimnazijah, tako v Kranju, Ptuj in Kočevju.

Ta predavanja so imela dvojen namen: poučiti srednješolce o študiju na univerzi in predstaviti jim svetovnonazorska trenja na akademskih tleh.

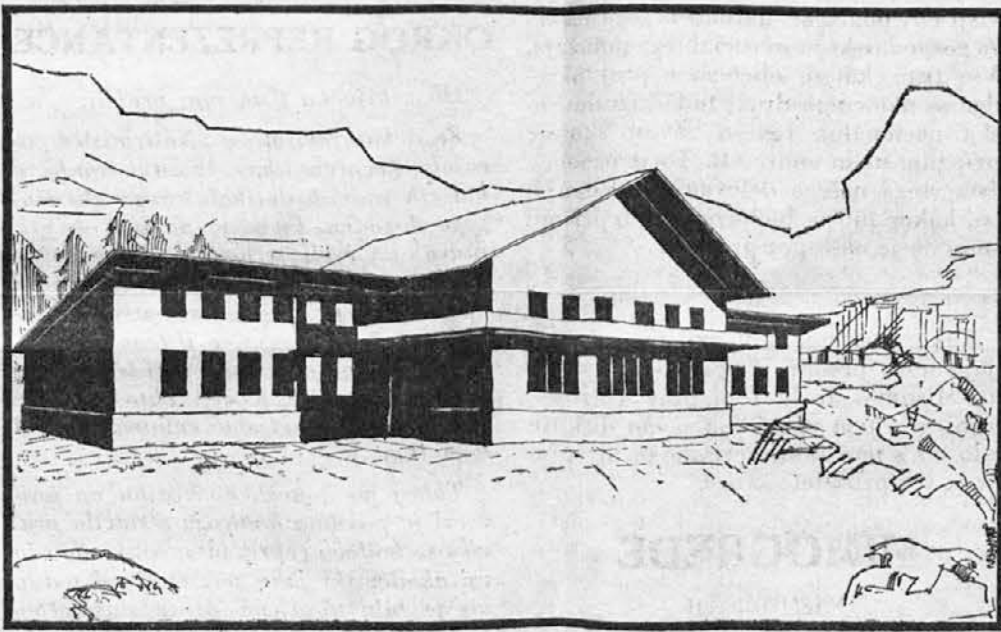
Ko smo prišli mi na univerzo, smo občutili, da nam je vse premalo znano o fakultetnem študiju in o razdelitvi akademskih strok. Marsikdo je šele potem, ko je bil že semester ali dva vpisan na fakulteti, opazil, da bi mu prav

za prav prijala druga stroka. To ima za posledico sedlanje s fakultete na fakulteto in izgubo semestra ali celo leta, kar občutimo v današnjih prilikah posebej težko. Nadalje so novinci ob vstopu na univerzo prepuščeni svojim vtisom in različni lovci na duše jih z zvečnimi besedami pridobivajo za svoje osebne namene. Marsikdo se je ujel v njihove mreže, ker ni bil poučen o njih in je šele prepozno spoznal, da pota nazaj ni.

Zato so akademiki — člani JNAD »Jadrana« svojim bodočim akademskim tovarišem nudili podrobne informacije o študiju, o fakultetah, o stanju na naši univerzi, o naših težnjah in o naši borbi, obenem pa so jih opozorili na različna politična trenja, svetovnonazorske struje ter podali nekaj misli o misiji akademske omladine in mladih Jugoslovencev.

Ta predavanja in debatni sestanki so prav dobro uspeli. Prisotnih je bilo na vseh do sto srednješolcev, ki so z zanimanjem sledili izvajanjem predavateljev in so odšli zadovoljni, da so vendar podrobneje slišali in se porazgovorili o univerzi, ki jim bo odprla vrata v življenje.

Akademiki, ki so predavali, so videli, da se ta mladina zaveda naloge, ki jo bo morala izvršiti. Ona vidi težke prilike, v katerih živi naš narod, vidi pa tudi vse razdiralne poizkuse od strani vladeželjnih in koristolovnih rovarjev. Ta mladina je rojena v svobodni Jugo-

NAČRT ZA »JADRANOV« DOM V BOHINJU

V počitniškem domu, ki ga namerava J. n. a. d. »Jadran« zgraditi ob Bohinjskem jezeru, smo v »Naši misli« že poročali. Kakor izgleda, bo nacionalna akademska mladina končno le prišla do prepotrebne doma, ki bo služil zlasti zdravstvenim svrham. Baje bodo že letošnje počitnice zavihali akademiki rokave in sami prišli za krampe; pomagali bodo tudi tovariši iz Zagreba, člani Jug. stud. kluba »Rad«.

S tem bo uresničena davna želja »Jadranašev«, ki jo gojijo že od ustanovitve svojega društva. Naši javnosti bo gotovo še v spominu »korčulanska akcija«, imenovana po kraju, kjer bi morali Jadranaši postaviti svoj dom po prvotnih načrtih. Projekte za dom v Dalmaciji je izdelal mojster Plečnik, Korčulanska občina pa je dala brezplačno stavbišče. V sled pomanjkanja sredstev je bila ta namera opuščena. S takrat nabranim denarjem je bila kupljena parcela v Bohinju.

J. N. A. K. »EDINSTVO«

nas naproša, da izjavimo, da nima ono z »Našo mislijo« nobene zveze, kar radi storimo.

Uredništvo.

slaviji in akademiki jo pričakujemo z velikim zaupanjem, ker vemo, da bo prinesla novega duha in nove krvi v naše delo.

H koncu tega poročila bi še opozorili na važno stvar, ki naj bi si jo stavila bodoča reprezentanca v svoj program: po gimnazijah naj bi se organizirala v osmih razredih redna tedenska predavanja o univerzitetnem študiju, o posameznih fakultetah, o možnostih akademskega študija sploh in o procentualni verjetnosti zaposlitve po končanem študiju. Predavali naj bi profesorji in akademiki. Zavedati se je namreč treba važnosti zadnjega leta gimnazije, ko se mladi ljudje odločajo o svojem poklicu in o svoji življenjski poti. Do tedaj pa bodo morali akademiki to nalogo opravljati sami. Če jo bodo opravili vedno tako kakor so jo akademiki iz JNAD »Jadrana«, lahko jeseni pričakujemo z zaupanjem mlade ljudi na univerzo, ker bodo prišli poučeni o vseh naših borbah in stremljenjih in bodo postavili svoje mlade moči takoj v borbo za našo univerzo in v borbo za našo Jugoslavijo.

IZ UPRAVE

Današnje številke nismo poslali gotovemu številu bralcev, ki še niso poravnali naročnine. Čeprav nam je žal, se moramo vendar poslužiti tega sredstva, ker vzdržujemo »Našo misel« izključno od naročnine in podpor v tiškovni sklad.

Ob tej priliki bi opozorili vse naše bralce na načelo nepretrganega pošiljanja, katerega se poslužujejo vsi časopisi. Uprava časopisa ne more namreč pregledati vsak mesec ali vsakih štirinajst dni (kar bi pri nas prišlo v poštev) imenik vseh svojih naročnikov, da pregleda, ali so vsi plačali naročnino. V slučaju neporavnane naročnine bi morali posameznike vprašati, ali žele, da jim list še pošljemo ali ne. Celo brez ozira na možnost, da bi čitatelj mogel pozabiti na to opozorilo, ali iz kakih drugih razlogov ne mogel takoj izpolniti svojih obveznosti, bi se izpostavili stroškom, ki jih ne moremo utrpeti. Zato smo izjemno ustavili list netočni plačnikom, čeprav vemo, da smo s tem mogoče zadeli tudi one, ki so odlični prijatelji našega lista.

Prepričani smo, da pri ekspeditu prihodnje številke ne bomo primorani povečati števila ustavitelj, temveč, da se bo — nasprotno — spet povečalo število naročnikov.

Vsem tistim, ki so svoje obveznosti izpolnili, se ob tej priliki priskreno zahvaljujemo za podporo in jih iskreno pozdravljamo.

POKAŽITE TO ŠTEVILKO SVOJIM ZNANECM!

KULTURA

»KONCERT SODOBNIH ZAGREBSKIH SKLADATELJEV«

Primedbe nestručnjaka povodom ljubljanskega koncerta »Mladost-Balkana« od 15. V. o. g.

Prirodno da je dvorana bila skoro sasvim prazna jer niti Zagreb leži u inostranstvu a niti je to bio koncert armunikaša. A neki prijatelj mi reče da razlog slaboj poseti valja tražiti i u činjenici što za koncert nije bilo dovoljno reklame. Lako moguće da je i to razlog: ljubljanskoj publici se mora najzadovoljnije dana neprekidno govoriti kako dolazi najbolji zbor na svetu »tudi v Ljubljano«; onda ima izgleda da će ljudi, počašćeni, doći da vide to morsko čudo.

Uostalom, o tome nismo ni hteli da govorimo. A nećemo da govorimo ni o samom zboru i njegovom pevanju. Nego mislimo da posvetimo nekoliko reči delima koja su te večeri izvođena.

»Savremeni hrvatski kompozitor« Ukratko rečeno, hrvatska moderna muzika je ono što čoveku ne dozvoljuje da, pod utiskom raznih manifesta »slobodnog hrvatskog naroda«, postane pesimista. Dogod u Zagrebu postoje ljudi koji ovako genialno stvaraju jugoslovensku muziku, ne možemo izgubiti veru u skoro normalizovanje naših prilika. Mi se tu sećamo i činjenice da je muzika izraz najintimnijih i najiskrenijih osećanja čovekovih, sećamo se i da je ona jedina od svih umetnosti koja ne može biti tendenciozna (premda se govori o »tendencioznoj muzici«: tu se samo zaboravlja da, doduše, može biti takve muzike ali da to onda više ne spada u muziku kao umetnost) — pa smo tim većma oduševljeni stvaranjem zagrebačkih savremenih muzičara.

Mi smo jednom već negde imali prilike da iznesemo kako je kultura Hrvatske, u najačim svojim izrazima i vremenima, bila tipično jugoslovenska, da je ona uvek išla za tim da sintetizuje

u sebi kulturne vrednote svih Jugoslovena. Mi ćemo se iz istorije lako setiti kako se i čisto politički akti hrvatski mogu razumeti samo ako se kao njihova pozadina pretpostavi neko »panbalkansko raspoloženje«. Štaviše, često se i sasvim jasno opaža borba između »Balkana« i »Evrope«. Ali je simptomatično da se danas u hrvatskoj povešću uzimaju kao »velika vremena« baš i samo ona koja nesumnjivo znače pobedu »Balkana«. Od Grgura Ninskog pa do danas, nema nikakve teškoće to da utvrdimo.

Hrvatski moderni kompozitori se svesno obraćaju Balkanu, obraćaju vrelima naše jugoslovenske psihe. Njihove pesme su jedan od prvih izraza moderne jugoslovenske kulture. Ta je kultura primitivna, jer smo mi narod primitivan, ali je snažna, divlja, život prska iz nje, ona zvoni, uzbuđuje, pali, ona živi, živi, živi. Naprimet, Grgoševića »Kad ide litija«. To je svetao vodoskok vitalnosti, to je Balkan u svoj svojoj

divljoj lepoti. Ili, Tajčevića »Komitske pesme«. Mi osećamo svu onu krv, onaj barbarski, mistični dah smrti, ali mi osećamo i onu divlju rešenost »i na strašnu mjestu postajati«. Ili, Širole »De ima vode«, Gotovca »Ponuda dragog« i »Koleda« — i sve druge.

Nema upoređenja između ove muzike naših »modernih« kompozitora. Tu neko slavi boga sa »magnifikatom«: kritika može da pronađe samo »rafinovanu instrumentaciju«: mi, kao nestručnjaci, nismo mogli pronaći ni to.

Znam, političke prilike u Zagrebu danas nisu nimalo kulturne. Ali, ipak se baš ovde stvaraju sigurni temelji naše nove, moderne kulture. Prvi glasnik njezin je bio Dvorniković; a danas je već ceo zagrebački kulturni život upućen u tom pravcu. Verovatno baš otuda i histerički napadi patoloških tipova na jugoslovensku kulturu. Tragedija je da mladi ljudi posvećuju svoj život borbi koja je unapred osuđena na neuspeh.

OSNOVNA ČRTA

POLITIČNA ALI IDEJNA SKUPNOST? — PREDŠESTOJANUARSKI DUH STAREJŠIH POLITIKOV — POTREBA NACIONALNEGA POKRETA NA NADSTRANKARSKI BAZI.

»Politični problem je danes u tome: ne dovoljavati politične nijanse, nego na eno osnovno linijo skiniti masko onima koji su protiv i dati veru onima koji su za.«

(M. Crnjanski, »Ideje« 1935, 16.)

Mi se s tem strinjamo, toda zdi se nam preiluzorna misel, da bi se moglo »na eno osnovno linijo« združiti pripadnike vseh bivših političnih strank v novo politično skupnost. Naše mnenje je, da bi se pripadniki vseh bivših poštenih jugoslovensko orientiranih političnih frakcij lahko združili le v eno močno med seboj povezano idejno skupnost. Zakaj?

Pred 6. januarjem se je v političnem življenju Jugoslavije uveljavljalo več strank. Ne bomo jih tukaj posamezno naštevati, niti ni naš namen, razčleniti njih programe. To so stvari, ki so več ali manj že znane. Za nas je važno le dejstvo, da ima razburkano strankarsko življenje prejšnjih let precejšen vpliv tudi na današnjo politično situacijo. Naša starejša politična generacija živi še danes v predšestojanuarskem duhu. Žalostno je to, še bolj pa je žalostno drugo dejstvo, da ima ravno ta politična generacija še vedno vso moč v rokah. Zato ni nič čudnega, da vsi politični odenki strankarsko najbolj burnih let naše politične zgodovine živijo še danes. Slabost vseh političnih formacij leži ravno v tem dejstvu. Ljudje, zbrani z vseh vetrov, pripadniki vseh mogočih bivših političnih strank ustvarjajo novo stranko! Za vsakega dosledno mislečega človeka popoln absurd!

Naše nacionalna življenja, naše delo za narod in za njegov kulturni razmah, borba vseh poštenih Jugoslovenov za socialno in gospodarsko pravičnejši ustroj države ne potrebuje strank, temveč idejno ozko povezanih ljudi, ideal-

nih narodnih delavcev, katere veže med seboj njihovo nacionalno čustvovanje in obenem njihovo realno gledanje sedanjosti. Mislimo, da nam niso potrebne nikake politične organizacije z vso hierarhijo, potrebna nam je idejna organizacija vseh jugoslovenskih nacionalistov, organizacija, ki bo temeljila svoje delovanje na nacionalizmu kot goilni sili. Ne trdimo, da bi bilo nemestno, da se tekom časa ta jugoslovenska nacionalna idejna skupnost organizira kot politična stranka. Toda šele tedaj, ko bo duhovno res enotna!

Mi priznamo naši starejši generaciji, da ji je težko otresti se preteklega strankarstva. Razumemo, da n. pr. bivši samostojni demokrat in bivši radikal ne gledata ravno najlepše drug drugega, čeprav sta mogoče oba iskrena in poštena nacionalista. Vemo, da bo stalno živel med njima neki antagonizem in medsebojno nezaupanje. Toda ne razumemo, zakaj se ti ljudje vežejo v nove politične skupnosti. Ne razumemo, zakaj še vedno silijo navzgor in zavzemajo tudi poslednja leta najodličnejše položaje v državi?

Jugoslovenska nacionalna omladina gleda s precejšnjo skepsjo na delovanje teh ljudi. Njeno delo za narod in njena ustvarjalna pozitivnost leži na strogo nacionalni, toda nadstrankarski bazi. Jugoslovenska nacionalna omladina stremi za tem, da poveže v skupno idejno fronto vse tiste, ki jim je najvišji cilj pomagati narodu iz tega težkega gospodarskega in socialnega položaja. Vse tiste, katere obenem s prejšnjim namenom družijo tudi jugoslovenska nacionalna zavest, zavest skupne pripadnosti in enotnosti. To je osnovna črta vsega našega delovanja v sedanjosti, kakor tudi v bodočnosti. Priprani smo, da je naša pot pravilna. Ž.

PRED REFORMO PRAVNEGA ŠTUDIJA NA ČEŠKOSLOVAŠKEM

Na Čekoslovaškem imajo skoraj isti sistem pravnega študija, kot pri nas v Ljubljani. Delajo pa že dolgo na tem, da bi se študijski načrt izpremenil, oziroma moderniziral; Masaryk se je začetkom devetdesetih let mnogo trudil, da bi dosegel reformo.

Začetkom maja t. l. se je na pobudo Sociološke družbe vršila o tem vprašanju anketa, na kateri so poleg starejših praktikov in teoretikov sodelovali tudi nedavno absolvirani mladi juristi. Ker so iznešeni predlogi prav zanimivi, jih v naslednjem prinašamo.

Splošna zahteva je bila, naj se pravni študij podaja za eno leto, s čimer bi se itak samo sankcioniralo faktično stanje. Študij pravne zgodovine naj se skreči na eno leto, posebno predavanja iz rimskega prava naj se omejijo. Neki praktik je bil mnenja, da se more sedanji pravno-zgodovinski državni izpit brez škode nadomestiti s primernimi kolokvijami. Na ta način pridobljeni čas naj uporabijo s predavanji iz gospodarske in socialne zgodovine človeštva ali z idejno in sociološko pripravo na pravni študij. Poznavanju statistike se posveča mnogo premalo pažnje. Študij civilnega prava je preobširen in ga je treba skrečiti. Obisk pravnikov pri sodiščih se ne priporoča radi težko pri praktični izvedbi. Pač pa so vsi govorniki toplo priporočali obilglatne seminarske vaje, kjer se naj obravnavajo primeri izpred sodišč, posebno oni, ki so postali predmet judikature. Vodili naj bi seminarje docenti-praktiki in asistenti. Ta sistem je ponekod dosegel sijajne uspehe. Doktorat naj bo rezerviran le za specialiste. Zahteva po disertaciji za doseg akademskega naslova je zaželjena predvsem zato, ker bi se s tem strokovna literatura zelo obogatila.

Kakor čujemo, tudi pri nas pripravljajo novo uredbo o pravniki študiju. Mislimo, da bi bilo prav koristno, če bi se o tem vprašanju javno diskutovalo ter s tem zainteresiralo za to vprašanje vse prizadete kroge.

MIMOGREDE

NAŠI OBIČAJI

Slovenski akademiki, ki študirajo v Beogradu, so sestavili spomenico o težkih gmočnih pogojih, pod katerimi študirajo in o bedi, v kateri jih večina živi. Posebna njihova deputacija je zaprosila za sprejem pri nekdanjem ministrskem predsedniku Slovenec in sedanjemu ministru. Ko je ta deputacija 4 dni presedela v ministrski čakalnici in zaman čakala sprejema, je oddala v kabinetu spomenico. Pretekli so že meseci, pa ta slovenski vodja slovenskim akademikom še niti odgovoril ni.

ŠTEDNJA

Akademsko društvo »Danica« iz Zagreba je imelo pečat z napisom: »Jugoslovensko akademsko društvo«. Je pa v sedanjih prilikah besedico »Jugoslovensko« zavrlo. Pečata pa niso zavrli, ampak samo »Jugoslovensko« prečrtajo. Bog ve ali je to radi štednje ali pa radi tega, če se prilike izpremenijo, da bodo lahko zopet hitro »Jugoslovenski«?

KAKO MISLIJO NEMCI

Beograjska tedenska revija »Javnost« je za beležila izid knjige »Das Dorf an der Grenze«, ki jo propagirajo tudi vsi uradni činitelji nove Nemčije. Ona prikazuje mišljenje nemških narodnih manjšin, ki upajo da bodo priključeni k svoji nacionalni celini. V njej so najzanimivejši stavki: »Za vse nas Nemce, ki živimo izven Nemčije, še ni nastopil mir. Dokler smo mi tu, živimo v boju.«

ZNANSTVENO IN AVTOKRITIČNO PISUNSTVO

»Slovenec«, ki v svoji znani borbi proti komunizmu stalno citira beograjsko »Slobodno reč« (!?), dne 24. aprila zopet ponatiskuje razna »razmišljanja«, ki naj bi bila »globo-umen odstavek iz del rednega profesorja čiste filozofije na Beograjski univerzi g. Dragiče

Đurića«. Ker so »razmišljanja« precej obširna, naj navedemo samo en kratek odlomek. »...razumljivo je, da se vse tisto, kar se reče za mejo sedaj more reči tudi za obliko — sedaj — formo — sedaj, ker forma sedaj — ni oblika sedaj — ni nič drugega, kakor meja sedaj, pojmovana v njeni totaliteti proti tistemu tedaj, kar se omejuje.« Na koncu pristavlja »Slovenec«: »Nič ni čudnega, če se »Slobodna reč« čudi tej globokosti čiste filozofije, še mi bi se čudili, če bi pri nas kdo na ta način modroval.« Tudi nas ne čudijo ta v »Slovenec« citirana »razmišljanja«, čudi nas le krasen prevod naših »nacionalnih in anti-komunističnih« klerikalcev.

BREZPOSELN

Nekdo, ki gre dnevno skozi ulico sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, nas je opozoril na brezposelnega človeka, ki iz neznanih razlogov že mesece postava na istem prostoru.

Potrebno bi bilo, da se temu človeku, ki je krepke postave najde primerno delo.

ČISTOČA ŠLOVENSKEGA JEZIKA
ALI KAKO SE NEKDO LAHKO BLAMIRA

Pred kratkim je »Slovenec« mnogo pisal o čistoči slovenskega jezika in obsojal vse one, ki ga na vse mogoče načine pačijo z raznimi »jugoslovenskimi« besedami.

Koncem meseca je v radiu govoril g. minister dr. Antoh Korošec o majski deklaraciji.

SE FENIKS

Priporočamo našim čitateljem, da si ogledajo »Narodne novine«, službeno glasilo »Savske banovine« od ne 18. III. 1935., str. 8, objavo, ki nosi sledeče znake: Fi 63/35.—I.... (676) 1—1.

OKROG REPREZENTANCE

Ob zaključku lista smo prejeli:

Že nekajkrat smo v »Naši misli« poročali o reprezentanci. Kratki članki, v katerih smo se dotikali enega ali drugega dogodka, ki se je pojavil ob pripravah za realizacijo te nad vse važne institucije, pa niso mogli nepoučenemu opazovalcu prikazati vseh pred in zakulisnih borb, ki so se v tem času vodile in ki se bodo, tako vsaj izgleda, še precej časa nadaljevale. Zato danes v tem članku objavljamo celoten pregled dogodkov.

Takoj po končanem štrajku na univerzi je posebna komisija sestavila pravila za bodočo reprezentanco, ki smo jo vsi akademiki jako pogrešali od tedaj, ko je bila ukinjena Zveza slušateljev ljubljanske univerze. Ta pravila so bila nato predložena v pretres medstrokovnemu odboru, ki jih je z neznatnimi popravki soglasno sprejel in jih nato predložil rektoratu, da jih potrdi. Referent, ki je pravila pregledal, se je jako pohvalno izrazil o njih, pa tudi gospod rektor je izjavil, da jih bo senat prav gotovo odobril, dasi niso v skladu z univerzitetno uredbo. Akademiki, ki so z veseljem sprejeli te izjave na znanje, pa so bili takoj razočarani. Na rektoratu se je namreč zglasila delegacija Akedemske zveze in protestirala proti pravilom, ker ne predvidevajo vmešavanja akademskih kulturnih klubov v reprezentanco, ker je bila, v prvi vrsti seveda, na ta način odžagana AZ, ki v zadnjih časih jako visoko dviga svojo glavo. G. rektor se je uklonil diktatu AZ in vrnil pravila medstrokovnemu odboru. Ta njegov korak je v vseh akademskih vrstah dvignil veliko ogorčenje. Popotoma jasno je, da niso izostali napadi na rektorja in AZ, posebno na zadnje ob priliki občnega zbora DSJF, kjer se njenim zastopnikom ni posrečilo opravičiti tega postopka. Izgovarjanja na levo in desno so nas samo prepričala, da AZ radi političnih prilik neče pristati na osnove reprezentančne organizacije.

Medstrokovni odbor, ki se je takoj po vrnitvi pravil zopet sestel, je v pravila vnesel nebitvene predloge, ki jih je stavila AZ in tako spremenjena pravila zopet predložil rektoratu. Zaman! Pravila so bila radi protestiranja zastopnikov teološke fakultete odklonjena in

drugič vrnjena medstrokovnemu odboru z motivacijo, da ne odgovarjajo univerzitetni uredbi in jih je zato treba najprej spraviti v sklad z uredbo; šele o tako spremenjenih pravilih se lahko dalje razpravlja. Ogorčenje vseh študentov se stopnjuje, ker se v vsem postopanju vidi popolnoma jasno, da AZ namenoma skuša zavlačevati osnovevanje reprezentance, da bi na ta način še nekaj časa počivala na lavorikah, ki jih je odnesla z občnega zbora Akcije.

Čas volitev, ki ga je postavil medstrokovni odbor v nadi, da ne bo od strani univerzitetne uprave nikakih ovir, se je začel naglo približevati. Nacionalni akademiki so začeli s propagando in pridobili s svojim programom veliko samišljenikov. Medstrokovni odbor je znova predložil spremenjena pravila rektoratu v najboljši nadi, da jih bo končno odobril in bo s tem zaključena vrsta razočaranj. Rektor je predložil pravila vsem dekanom in prodekanom, ki so jih skoro vsi odobrili, le teološka fakulteta je zopet protestirala, češ, da se tako važna stvar ne more odobriti potom cirkulanduma, ampak je potrebna seja senata. Rektor se je temu protestu uklonil in sklical sejo. Rezultat — ponovna odklonitev pravil.

Čas za volitve je med tem zavlačevanjem potekel, volitve bi se izvršile pa kljub temu še vedno lahko v soboto, ker se je pričakovalo, da bodo pravila v petek, 29. maja, odobrena. Toda, sedaj so naenkrat izjavili i klerikaleci i levčarji, da nikakor ne morejo pristati na ta dan in so predlagali kot dan volitev četrtek po binkošti. Zakaj vse to, je jasno: propaganda, ki so jo že izvršili nacionalisti, jim je temeljito prekrizala račune. Bojazen, da se ne bi mogli po volitvah več pobahati s tako lepimi številkami, kot je bilo to pri Akciji, jim je prerokovala zavlačevalno taktiko. Toda njihovi bojazni je pomagal senat, ko je odklonil pravila.

Danes je prav za prav težko reči, pri čem smo. Medstrokovni odbor je na svoji zadnji seji sklenil, da predloži rektoratu zahtevo za dovolitev mitinga vseh študentov ljubljanske univerze, ki bi se vršil v sredo po binkošti. Tu bi se nato dalje razpravljalo o usodi reprezentance.

V tem kratkem pregledu dogodkov, ki so se zadnja dva tedna vrstili okrog vprašanja reprezentance, lahko popolnoma jasno vidimo, kje prav za prav tiči vzrok, da še danes točno ne vemo, kakšna bo usoda reprezentance. Naša želja je bila vedno, da se reprezentanca osnuje in da z njo dobi Aleksandrova univerza svoje najvišje študentsko zastopstvo. Toda položaj, v katerem se je to hotelo realizirati, nam je skočil v hrbet. Katoliški akademiki, ki »morajo« v današnjem času obvladati na naši univerzi, si na vse kriplje prizadevajo, da osnovevanje reprezentance sploh spravijo z dnevnega reda ali pa skušajo stvar zavleči v nedogled. To njihovo postopanje, ki jim ga narekuje politični položaj, je proti vsem stanovskim interesom in zasluži zato vso obsodbo. Še mnogo bolj čudno, kot je postopanje katoliških akademikov, pa se nam zdi zadržanje rektorata in senata, ki se, ne ozirajoč se na interese študentov, uklanjata diktatu omenjenih akademikov ali bolje onih, ki za njimi stojijo. Da se pri tem poslužujejo vseh dovoljenih in nedovoljenih sredstev, nam kaže, kako veliko jim je do tega, da se vprašanje reprezentance odstavi z dnevnega reda, z drugimi besedami povedano — bahanje z lavorikami, dobljenimi na občnem zboru Akcije, naj vsaj še nekaj časa kaže njihovo »moč«. Če se pri tem gazi preko stanovskih interesov vseh akademikov, ki jih imajo v ustih le takrat, kadar so v opoziciji, je postranskega pomena.

Vendar se nacionalni akademiki ne bomo nikoli uklonili temu početju in bomo zahtevali temeljitih računov, ki jih bodo, to je jasno, jako težko polagali.